

uit Nederlandse bankbiljetten moest bestaan en die bankbiljetten in Londen schaars werden. De Bruyne's dienst kwam in de loop van '42 krap te zitten maar kon toen geholpen worden doordat in '40 door de legatie te Parijs een bedrag van ruim f 1 mln aan Nederlandse bankbiljetten gedeponereerd was bij een bank in Vichy-Frankrijk. Sevenster (de regeringsvertegenwoordiger in Vichy-Frankrijk) vroeg die bankbiljetten op en gaf ze aan de koerier van de Amerikaanse ambassade te Vichy mee; hij kon er nog enkele kleinere zendingen op laten volgen. In april '43 deelde minister van den Broek aan zijn ambtgenoten mee dat er 'nog ongeveer twee miljoen aan bankpapier voorhanden' was.¹ Ruim de helft daarvan was evenwel onbruikbaar: dat waren de biljetten van f 1000 en f 500 die in maart in bezet gebied uit circulatie genomen waren. Zo werd de toestand, aldus Somer aan de Enquête-commissie, weer 'kritiek'; van wat er toen nog aan bankbiljetten over was, kregen het Bureau Inlichtingen en het Bureau Militaire Voorbereiding Terugkeer elk de helft; 'BI', aldus Somer, 'heeft toen overal waar dat mogelijk was, kleine coupures Nederlands geld opgekocht, bijv. te Lissabon en te Stockholm. Ook de Britse dienst' (*MI-6* dus) 'hielp aan geld.'²

Hoeveel geld elke geheime agent meekreeg, hing van de aard van zijn missie af: een marconist had minder nodig dan een saboteur die sabotagegroepen moest vormen. Onze algemene indruk is dat men de geheime agenten in de eerste jaren steeds veel te weinig geld meegegeven heeft en pas van '44 af behoorlijke bedragen – toen waren die echter minder nodig doordat de meeste agenten in contact kwamen met illegale groepen welke een beroep konden doen op 'de bankier van de illegaliteit': het (illegale) Nationaal Steunfonds.

Ter zelfverdediging kregen geheime agenten, als zij daar prijs op stelden, een pistool mee; *SOE*-agenten konden naast een 'gewoon' pistool ook een z.g. '*silent pistol*' meenemen: een wapen dat men gemakkelijk in zijn broekspijp verbergen kon (het bestond uit een buis van dertig centimeter met een apart 'schouderstuk' van een decimeter), maar waarmee slechts één keer gevuld kon worden.

De sabotagemiddelen welke sabotage-agenten konden meenemen of die (wat natuurlijk vaker voorkwam) te hunnen behoeve of ten behoeve van de door hen gevormde groepen gedropt werden, waren even ingenieus als effectief. Op dat gebied hadden de technici van *SOE* belangrijke vondsten gedaan.³ Sabotagemiddelen bestonden uit twee onderdelen: een explosieve

¹ Ministerraad: Notulen, 20 april 1943. ² Getuige J. M. Somer, *Eng.*, dl. IV c, p. 1847. ³ Wij volgen het overzicht dat M. R. D. Foot opgenomen heeft in zijn *Resistance* op de pag.'s 45-48.